

SEMINARI SOBRE «ANÀLISI DE LA IMATGE VISUAL»

Jordi Pericot

Aquest Seminari, dirigit per Jordi Pericot, professor de Teoria de la Imatge i amb la participació de M. Gómez, J. I. González, M. Martorell, D. Nomen, F. X. Ruiz-Collantes i J. M. Villagrassa, tenia com a objectiu l'estudi de les grans unitats perceptivo-significatives de la imatge televisiva i de les seves dependències per tal d'establir un possible procés d'anàlisi.

En un primer estadi d'anàlisi es constatà l'existència d'unes porcions perceptives macroscòpiques que actuaven com a unitats, així com que aquestes es relacionaven entre elles per establir un nou conglomerat visual-significatiu, que a la vegada es relacionava amb altres porcions per establir una nova realitat visual macroscòpica.

Això portà a la necessària introducció del concepte d'imatge com un tot estructurat i a iniciar el seu estudi a partir de l'acceptació metodològica d'aquests conglomerats successius com a unitats pertinents inicials. A més, aquests foren reconeguts com a objectes culturals a fins comunicatius, o sigui independentment de la seva possible naturalesa analògica, ja que, com a signes convencionals, s'evitava qualsevol definició en relació a un referent extrasemíòtic que els invalidaria com a funció semíòtica.

D'altra banda, definir la imatge com un tot estructurat comportava considerar l'objecte

visual com a un producte de la interacció de les seves parts dins un sistema generatiu del qual és estructura resultant, és a dir, com un conjunt de parts amb normes i lleis combinatòries que regulen la manera com aquestes es poden relacionar per tal de generar objectes visuals admissibles.

Si bé l'existència d'un sistema generador es mostrà evident, cal dir que aquest no és necessàriament conscient; ni sempre explícit pel productor-emissor o el productor-receptor. És més, en el cas de la imatge visual televisiva aquest sistema sembla definir-se com un conjunt d'estructures i regles desconegudes que basen la seva competència en l'ús social continuat d'abstraccions i esquematitzacions codificades de forma dèbil i oberta, i regulen la manera com poden combinar-se per tal de generar imatges visuals significatives. D'aquí que aquestes porcions macroscòpiques es definiren com a conjunt visual instituit per hipocodificació.

L'acceptació social d'aquests conjunts o entitats visuals correlacionats amb un contingut amplament usat i acceptat socialment dins el nostre context general comportà que fossin acceptats provisionalment com a unitats discretes i per tant no es jutjà necessari de questionar l'estatut ontològic, ans al contrari, considerar-lo en si mateix com una unitat autònoma a fi que fos operatòria.

El fet d'escollir una sèrie d'unitats definides pel seu menor grau possible de vaguetat, o sigui, aquelles que, contrastades per l'ús social comportaven un grau inferior d'ambigüitat en la resposta del destinatari, ens permeté segmentar el discurs visual, considerat a priori com un contínuum, i moure'ns dins un món d'unitats que podíem relacionar i estructurar.

Les imatges visuals, o objectes culturals, delimiten sempre un estadi superior d'elements que li confereixen sentit. La imatge, per tant, no pot ésser considerada dependent d'una gramàtica neutra, general i descontextualitzada, sinó que s'ha d'interpretar com una producció duta a terme per un sector social determinat i dirigit a un altre sector social, mitjançant unes modalitats de producció visual ben definides segons els seus interessos. Per tant, aquestes unitats visuals comporten necessàriament una estructura semantitzada que transmet una manera de pensar la realitat. D'aquí l'interès d'estudiar el funcionament intern de l'estructura que condueix el receptor a una determinada significació.

Amb aquest objectiu considerarem la unitat visual hipocodificada com a funtiu en funció semiòtica, és a dir, que les formes de l'expressió i del contingut s'unien entre si per una relació de pressuposició recíproca, encara que, insistim, aquesta relació bé que efectiva no respongués a unes regles precises i conegudes consistentment.

Com a funció semiòtica, aquestes unitats no podien ésser considerades com a fixes i permanents, sinó més bé «instants» d'un procés perceptiu-cognoscitiu mutable, descomponible i sintetitzable segons les variacions dels factors incidents. Així, la segmentació vindria motivada per cada cultura, com també pels interessos i característiques particulars de l'individu o del context que tot fent pertinents un nombre limitat de funcions deixen a un segon nivell les unitats potencialment pertinents.

Entre totes aquestes unitats, considerades com a funtius, s'estableix doncs unes dependències que configuren noves unitats i que adopten la seva funció per les relacions que s'estableixen entre les diferents unitats tant del sistema com del procés.

Aquestes unitats mutables en el temps, o instants, en tant que funtius contreen una funció semiòtica entre elles i el seu context i estructuren, dintre un procés inductiu, una unitat superior o supersigne. Aquest pot ésser considerat novament com a funtiu, el qual en contreure una funció amb altres components, estructura un nou supersigne de grau immediat superior.

En aquesta fase sintètica, com a progressió del component a la classe, procedirem inductivament a partir d'unitats visuals hipocodificades per a relacionar-les entre elles a fi que contraguessin les funcions corresponents i donessin origen a un text o supersigne de grau superior. Una vegada analitzades aquestes funcions, el supersigne de grau superior que se'n deriva fou considerat com una nova unitat que, al seu torn, fou novament considerat funtiu d'una altra estructura o supersigne de grau immediat superior, i així accedir inductivament a la producció de supersignes o textos cada cop més amplis.

Aquest procés inductiu es manifestà similar al mateix procés de producció de la imatge si bé calia completar-lo per un procés deductiu o de partició textual. En aquesta fase deductiva com a progressió de la classe al component, procedirem a l'anàlisi dels supersignes visuals i vam estudiar les dependències que es crearen entre les seves parts constituents considerades com a funtius. En aquesta darrera fase de l'anàlisi les unitats hipocodificades introduïdes metodològicament a l'inici del treball foren considerades com a parts constituents dintre una estructura coherent.

En tot aquest procés d'anàlisi es comprovà que l'objectiu principal no és pròpiament l'estudi de les unitats hipocodificades, sinó elles mateixes considerades com a funtius, és a dir, les

dependències o funcions que s'estableixen entre elles com a unitats i el supersigne de grau superior. L'anàlisi, per tant, de les relacions que s'estableixen entre els elements i no dels

elements considerats com a unitats, sembla ésser el camí que ens pot portar a un millor coneixement de la imatge visual.

ÍNDIX DE LES TESIS DE LLICENCIATURA LLEGIDES EN LA FACULTAT DE CIÈNCIES DE LA INFORMACIÓ DE LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

ALSÍUS I CLAVERA, Salvador, «Les teories matemàtiques de la comunicació i la comunicació humana» (1979)

BAGET I HERMS, Josep M.º, «El dramático documental. Un nuevo género televisivo» (1977)

BARBE IZUEL, Esther, «España y la OTAN: Aproximación al "estudio de un caso" en política anterior» (1979)

BARNILS FOLGUERA, Ramon, «La contracultura en acción: Ajoblanco» (1979)

BASSETS I SANCHEZ, Lluís, «Pathologies semiòtiques. Sobre el lloc de la Semiòtica en el saber i en la pràctica de la Societat de Masses» (1979)

BATALLA GARCIA, Xavier i PEREZ DE ROZAS ARRIBAS, Carles, «Tecnología de la prensa escrita en Barcelona - 1979» (1979)

BRECIER FINCH, Eduardo, «Hacia una humanización de la publicidad» (1979)

BUSQUETS I GRABULOSA, Lluís, «Los mensajes de los mass-media: Un nuevo lenguaje» (1976)

COSTA I BADIA, Pere Oriol, «Metodología de los proyectos periodísticos escritos» (1979)

DELCLÒS JUANOLA, Tomàs, «La metàfora i el cinema» (1979)

ERVITI GIMENO, José Luis y SOROLLA ARAGONÉS, José Antonio, «Política cultural y

represión editorial durante la Ley de Prensa 1966-1976» (1976)

FONTCUBERTA BALAGUER, Mar y GOMEZ MONTPART, José Luis, «Comunicación y alternativas» (1979)

FUENTES I PUJOL, Eulàlia, «Anàlisi documental publicitari d'una campanya electoral» (1978)

GADEA VILLARUBIAS, José, «La crítica cultural en los medios de comunicación» (1976)

GIFREU I PINSACH, Josep, «Aproximació al sistema de comunicació massiva de l'URSS» (1979)

GRACIA GIMENO, Juan Antonio, «Franco, visto por 39 homilias episcopales pronunciadas con ocasión de su muerte» (1976)

HERREROS MARCONADA, Mario, «La propaganda electoral en Barcelona en las elecciones generales del 15-J-77» (1978)

LÓPEZ GONZÁLEZ, Carlos María, «El "Homo McLuhanianus". El concepto de hombre a partir de una nueva teoría de los media» (1976)

MARIN OTTO, Enric, «Comunicación social, historia, poder... (Hipòtesis para una teoría crítica de la historia de la comunicación social)» (1979)

MIRANDA ESTER, Juan Carlos, REVES ESCALE, Carles y RICO SANTAMARIA, Miguel,